

Folkhälsoarbetet i Gotlands län 2022

Denna titel kan laddas ner från: www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/. En del av våra titlar går även att beställa som ett tryckt exemplar, se våra [kundtjänst och köpvillkor](#).

Citera gärna Folkhälsomyndighetens texter, men glöm inte att uppge källan. Bilder, fotografier och illustrationer är skyddade av upphovsrätten. Det innebär att du måste ha upphovspersonens tillstånd att använda dem.

© Folkhälsomyndigheten, 2023.

Artikelnummer: 23159-2

Innehåll

Sammanfattning – arbetet med folkhälsa i Gotlands län	4
De viktigaste resultaten.....	4
Vi kartlägger för att stärka folkhälsoarbetet	6
Så här gjorde vi.....	6
Så här svarade Region Gotland på enkäten	8
Organisering – sammanfattande kommentarer.....	8
Styrning – sammanfattande kommentarer	9
Inriktning – sammanfattande kommentarer	11
Samverkan – sammanfattande kommentarer	13
Så här svarade länsstyrelsen på enkäten.....	15
Organisering	15
Styrning	15
Inriktning	15
Samverkan	15
Vill du veta mer?	16
Folkhälsopolitiken ger oss en gemensam riktning	16
Uppföljning av folkhälsan är ett viktigt stöd	16

Sammanfattning – arbetet med folkhälsa i Gotlands län

I den här rapporten har vi sammanställt resultaten från två enkätundersökningar som beskriver hur kommunen, som heter ”Region Gotland”, och länsstyrelsen på Gotland arbetar med folkhälsa. Informationen samlades in under hösten 2022 och rapporten kan ses som en nulägesbild. Syftet är att bidra med kunskap om hur arbetet är organiserat och hur förutsättningarna ser ut. Resultaten kan användas som ett underlag för fortsatt diskussion i syfte att stärka folkhälsoarbetet.

De viktigaste resultaten

Kommunen

I Region Gotland ingår folkhälsoarbetet i flera olika styrdokument. Av landets samtliga kommuner har 88 procent svarat att folkhälsoarbetet ingår i något styrdokument.

I Region Gotland ingår folkhälsoarbetet i följande styrdokument:

- Styrdokument med mål och budget för hela organisationen.
- Regional utvecklingsstrategi (RUS).
- Styrdokument för social hållbarhet.
- Styrdokument för hälso- och sjukvård.

I landet som helhet är det vanligast att folkhälsoarbetet ingår i ett styrdokument med mål och budget för hela organisationen (53 procent) eller i ett separat styrdokument för folkhälsoarbetet (policy, strategi, plan) (53 procent).

Region Gotland uppger att följande områden prioriterades i folkhälsoarbetet under 2022:

- Jämlik hälsa.
- Inkomster och försörjningsmöjligheter.
- Kontroll, inflytande och delaktighet.
- Hälsöfrämjande, förebyggande och tidiga insatser.

Bland landets samtliga kommuner är det vanligast att ”det tidiga livets villkor” är det mest prioriterade området i folkhälsoarbetet under 2022 (50 procent).

I länet finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet och ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet. Folkhälsofrågor ingår även i nätverk med andra frågor. I riket som helhet är det lika vanligt att det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet (71 procent) som att det finns ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet (71 procent).

Länsstyrelsen

Vid Länsstyrelsen Gotland ingår folkhälsa som ett perspektiv som ska beaktas i organisationens beslutade målstyrning inklusive dess uppföljning. Folkhälsa ingår i samtliga länsstyrelsernas beslutade målstyrning och uppföljning. Vanligast är att folkhälsa ingår som ett perspektiv som ska beaktas (18 av 21 länsstyrelser).

Vi kartlägger för att stärka folkhälsoarbetet

Folkhälsomyndigheten och länsstyrelserna fick våren 2022 i uppdrag av regeringen att stärka det regionala och lokala folkhälsoarbetet och implementeringen av folkhälsopolitiken. I uppdraget ingick att genomföra en kartläggning.

Kartläggningen ger en bild av det svenska folkhälsoarbetet och hur dess förutsättningar ser ut på lokal och regional nivå. Resultaten kan användas som ett underlag för att utveckla arbetet och samarbetsformerna framåt.

I denna rapport redovisas resultaten för kommunen och länsstyrelsen på Gotland. Gotlands kommun har valt att kalla sig Region Gotland eftersom kommunen även har regionuppgifter och regionalt utvecklingsansvar.

Så här gjorde vi

Kartläggningen omfattar data från kommuner, regioner och länsstyrelser. Den är uppdelad i två delar:

- Data från kommuner och regioner samlades in av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) hösten 2022 via webbenkäten Medlemsenkät folkhälsa.
- Data från länsstyrelserna samlades in av ett statistik- och analysföretag (på uppdrag av Folkhälsomyndigheten) hösten 2022 via en separat webbenkät.

Statistik- och analysföretaget Statisticon fick i uppdrag att bearbeta, analysera och sammanställa svaren från båda enkäterna. Enkäterna redovisas i separata avsnitt i rapporten. Länsstyrelsens svar redovisas i form av en sammanfattande text.

I alla diagram och tabeller redovisas (n) i rubriktexten, där (n) står för hur många kommuner som besvarat frågan. Resultaten från undersökningen redovisas som totaler och procentandelar. Procentandelar har beräknats som procent av de organisationer som besvarat frågan (det vill säga gruppen ”ej svar” har exkluderats). Summan av procentandelarna blir inte alltid exakt 100, vilket beror på en avrundning av siffrorna.

Metod för kommun- och regiondata

SKR:s enkät riktades till Sveriges samtliga 290 kommuner och 21 regioner. 247 kommuner och 21 regioner svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 85 respektive 100 procent.

Region Gotland besvarade frågorna i kommunenkäten och jämförelser görs därför med andra kommuner. Samtliga frågor i enkäten har besvarats och därmed förekommer inget partiellt bortfall.

I Region Gotland har enkäten besvarats av en strateg på förvaltningsövergripande nivå. I denna rapport redovisas resultaten av ett urval frågor från enkäten. Region Gotlands resultat ser du från sidan 8.

Metod länsstyrelsedata

Länsstyrelseenkäten riktades till Sveriges samtliga 21 länsstyrelser. Alla länsstyrelser svarade, vilket ger en svarsfrekvens på 100 procent.

Vid Länsstyrelsen Gotland deltog en chef samt en funktion med ansvar för det strategiska och generella folkhälsoarbetet i arbetet med att besvara enkäten.

I denna rapport redovisas resultaten av ett urval frågor från enkäten. Länsstyrelsens resultat ser du på sidan 15.

Så här svarade Region Gotland på enkäten

Organisering – sammanfattande kommentarer

Region Gotland har en egen avdelning eller enhet för folkhälsoarbetet på tjänstepersonnivå.

Så här är folkhälsoarbetet organiserat

Tabell 1. Hur har ni organiserat folkhälsoarbetet på tjänstepersonnivå? Svar från Region Gotland (n=1) respektive kommuner i hela Sverige (n= 239).

Svarsalternativ	Region Gotland (procent)	Riket (procent)
En egen avdelning eller enhet för folkhälsoarbetet	1 (100)	11 (5)
En strategisk funktion eller person för folkhälsoarbetet	0 (0)	145 (61)
Annan lösning	0 (0)	83 (35)

Styrning – sammanfattande kommentarer

I Region Gotland ingår folkhälsoarbetet i flera olika styrdokument.

Samtliga styrdokument där folkhälsoarbetet ingår är politiskt antagna.

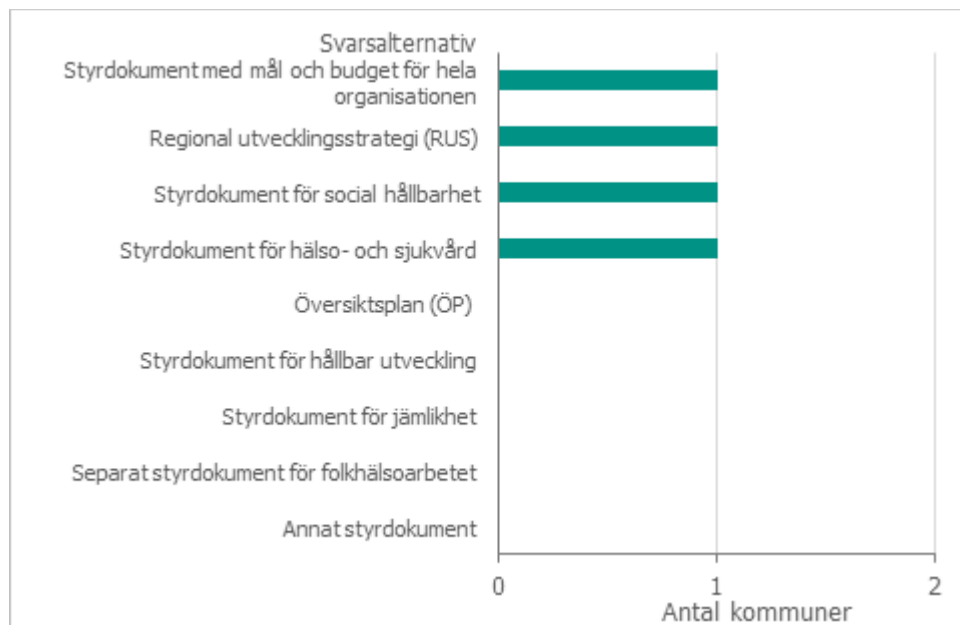
Folkhälsoarbete i styrdokument

Tabell 2. Ingår organisationens folkhälsoarbete i något styrdokument? Svar från Region Gotland (n=1) respektive kommuner i hela Sverige (n= 247).

Svarsalternativ	Region Gotland (procent)	Riket (procent)
Ja	1 (100)	218 (88)
Nej	0 (0)	18 (7)
Vet inte	0 (0)	11 (4)

Styrdokument som omfattar folkhälsoarbete

Diagram 1. I vilket eller vilka styrdokument ingår organisationens folkhälsoarbete? Flera svarsalternativ kan väljas. Frågan ställs till kommuner som svarat att kommunens folkhälsoarbete ingår i något styrdokument. Svar från Region Gotland (n=1).

Tabell 3. I vilket eller vilka styrdokument ingår organisationens folkhälsoarbete? Flera svarsalternativ kan väljas. Frågan ställs till kommuner som svarat att kommunens folkhälsoarbete ingår i något styrdokument. Svar från Region Gotland (n=1) respektive kommuner i hela Sverige (n= 215).

Svarsalternativ	Region Gotland (procent)	Riket (procent)
Styrdokument med mål och budget för hela organisationen	1 (100)	115 (53)
Regional utvecklingsstrategi (RUS)	1 (100)	67 (31)
Styrdokument för social hållbarhet	1 (100)	53 (25)
Styrdokument för hälso- och sjukvård	1 (100)	41 (19)
Översiktsplan (ÖP)	0 (0)	76 (35)
Styrdokument för hållbar utveckling	0 (0)	66 (31)
Styrdokument för jämlikhet	0 (0)	27 (13)
Separat styrdokument för folkhälsoarbetet	0 (0)	114 (53)
Annat styrdokument	0 (0)	42 (20)

Politiskt antagna styrdokument

Tabell 4. Är styrdokumentet politiskt antagna och i så fall av vilket organ? Enbart svar från kommuner som på föregående fråga har uppgett att de har styrdokument som listas nedan. Svar från Region Gotland (n=1) som besvarat minst en av delfrågorna om var styrdokumentet är antagna.

Delfråga	Ja, beslutad av styrelse/ fullmäktige (procent)	Ja, beslutad av nämnd (procent)	Ja, beslutad av förvaltning (procent)	Nej (procent)	Vet inte (procent)
Styrdokument för hållbar utveckling (exempel Agenda 2030)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för social hållbarhet	1 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för jämlikhet	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Styrdokument för hälso- och sjukvård (exempel nära vård, framtidens hälso- och sjukvård, eller liknande)	1 (100)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Separat styrdokument för folkhälsoarbetet (policy, strategi, plan)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Annat styrdokument	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)

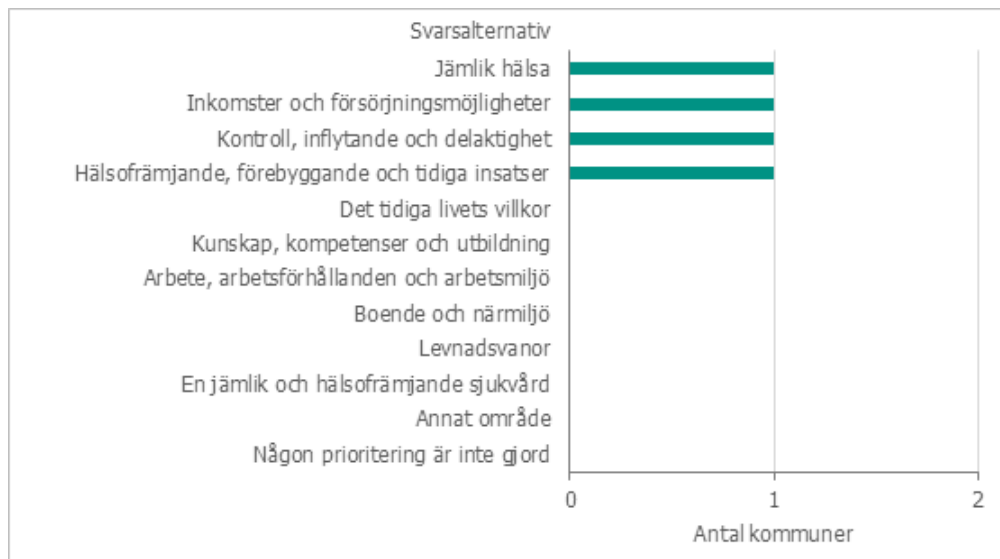
Inriktning – sammanfattande kommentarer

Region Gotland uppger flera olika områden som lika prioriterade i folkhälsoarbetet under 2022.

Region Gotland har prioriterat gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa under 2022.

Prioriterade områden inom folkhälsoarbetet

Diagram 2. Vilka områden är mest prioriterade i folkhälsoarbetet under 2022 (baserat på den nationella folkhälsopolitikens mål och målområden)? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från Region Gotland (n=1).

Tabell 5. Vilka områden är mest prioriterade i folkhälsoarbetet under 2022 (baserat på den nationella folkhälsopolitikens mål och målområden)? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från Region Gotland (n=1) respektive kommuner i hela Sverige (n= 241).

Svarsalternativ	Region Gotland (procent)	Riket (procent)
Jämlik hälsa	1 (100)	105 (44)
Inkomster och försörjningsmöjligheter	1 (100)	42 (17)
Kontroll, inflytande och delaktighet	1 (100)	79 (33)
Hälsöfrämjande, förebyggande och tidiga insatser	1 (100)	113 (47)
Det tidiga livets villkor	0 (0)	121 (50)
Kunskap, kompetenser och utbildning	0 (0)	85 (35)
Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö	0 (0)	43 (18)
Boende och närmiljö	0 (0)	62 (26)
Levnadsvanor	0 (0)	104 (43)
En jämlik och hälsöfrämjande sjukvård	0 (0)	22 (9)
Annat område	0 (0)	55 (23)
Någon prioritering är inte gjord	0 (0)	45 (19)

Gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa

Tabell 6. Har kommuner och regionen i länet prioriterat gemensamma mål och insatser för en god och jämlik hälsa? Enbart svar från kommuner som angivit "jämlik hälsa" som ett av de mest prioriterade områdena i folkhälsoarbetet 2022. Svar från Region Gotland (n=1) respektive kommuner i hela Sverige (n=105).

Svarsalternativ	Region Gotland (procent)	Riket (procent)
Ja	1 (100)	71 (68)
Nej	0 (0)	16 (15)
Vet inte	0 (0)	18 (17)

Samverkan – sammanfattande kommentarer

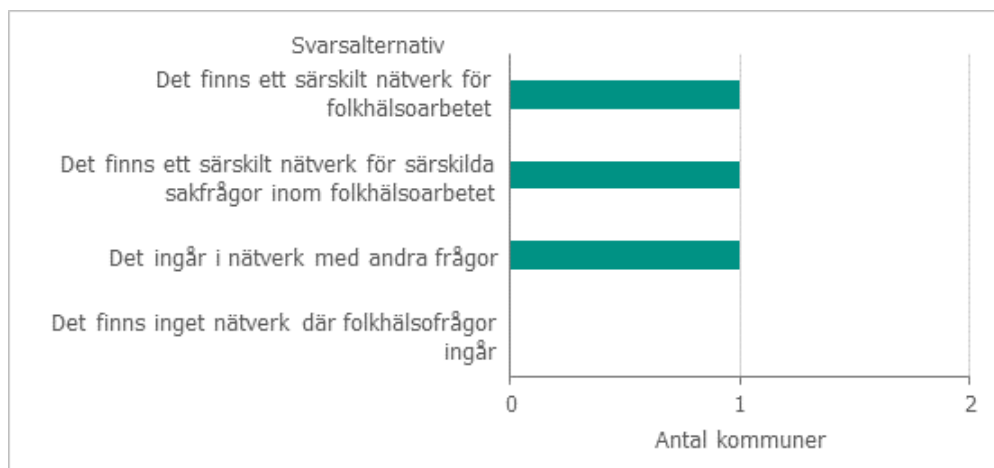
Region Gotland uppger att det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet, ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet samt att folkhälsofrågor ingår i nätverk med andra frågor.

I länet finns inte något råd, kommitté eller nätverk för politiker i kommunen och regionen där folkhälsofrågor diskuteras.

I Region Gotland finns en samverkan om statistik inom folkhälsa mellan regionen och kommunen.

Nätverk för folkhälsoarbete

Diagram 3. Finns det i ert län ett övergripande nätverk där folkhälsofrågor ingår för tjänstepersoner? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från Region Gotland (n=1).

Tabell 7. Finns det i ert län ett övergripande nätverk där folkhälsofrågor ingår för tjänstepersoner? Mer än ett svarsalternativ kan anges. Svar från Region Gotland (n=1) respektive kommuner i hela Sverige (n=235).

Svarsalternativ	Region Gotland (procent)	Riket (procent)
Det finns ett särskilt nätverk för folkhälsoarbetet	1 (100)	167 (71)
Det finns ett särskilt nätverk för särskilda sakfrågor inom folkhälsoarbetet	1 (100)	168 (71)
Det ingår i nätverk med andra frågor	1 (100)	54 (23)
Det finns inget nätverk där folkhälsofrågor ingår	0 (0)	7 (3)

Struktur och innehåll i nätverken

När folkhälsofrågor ingår i ”nätverk med andra frågor”, är de andra frågor som diskuteras regional utveckling och regional samverkan och stödstruktur (RSS).

I Region Gotland ingår kommunen, regionen, länsstyrelsen och andra organisationer i det övergripande nätverket för tjänstepersoner där folkhälsofrågor ingår. Det är regionen som samordnar det övergripande nätverket för tjänstepersoner där folkhälsofrågor ingår.

Samverkansyta för politiker

Tabell 8. Finns det i ditt län ett råd, en kommitté eller ett nätverk för politiker i kommuner och region där folkhälsofrågor diskuteras? Svar från Region Gotland (n=1) respektive kommuner i hela Sverige (n=238).

Svarsalternativ	Region Gotland (procent)	Riket (procent)
Ja	0 (0)	128 (54)
Nej	1 (100)	28 (12)
Vet inte	0 (0)	82 (34)

Statistiksamverkan med regionen eller andra kommuner

Tabell 9. Samverkar organisationen med regionen eller andra kommuner om statistik inom folkhälsa? Svar från Region Gotland (n=1) respektive kommuner i hela Sverige (n=236).

Svarsalternativ	Region Gotland (procent)	Riket (procent)
Ja	1 (100)	177 (75)
Nej	0 (0)	29 (12)
Vet inte	0 (0)	30 (13)

Så här svarade länsstyrelsen på enkäten

Organisering

Länsstyrelsen Gotland anger att det under 2022 fanns en eller flera chefer i organisationen med ett särskilt uttalat ansvar för att driva och leda folkhälsoarbetet.

Styrning

Länsstyrelsen Gotland har inget eget styrdokument för folkhälsoarbetet, men folkhälsa ingår i organisationens budget (högsta styrdokumentet).

Folkhälsa ingår i organisationens beslutade målstyrning inklusive dess uppföljning på följande sätt:

- Som ett perspektiv som ska beaktas.

Inriktning

Länsstyrelsen har fått gradera på en skala från 0 (inte alls) till 6 (i hög utsträckning) vilka mål de använder som struktur eller vägledning i sitt folkhälsoarbete.

Länsstyrelsen uppger att följande mål i hög utsträckning (5-6) används som struktur eller vägledning i folkhälsoarbetet under 2022:

- Det nationella folkhälsopolitiska målet.
- De åtta nationella folkhälsopolitiska målområdena.

Samverkan

Den eller de funktioner vid Länsstyrelsen Gotland som har ansvar för det generella folkhälsoarbetet samverkar med flera olika aktörer. Samverkan kan vara såväl formaliserad som inte formaliserad. Under 2022 samverkade länsstyrelsen med följande aktörer:

- den egna organisationen
- andra länsstyrelser
- regionen
- kommuner
- Folkhälsomyndigheten.

Vill du veta mer?

Folkhälsopolitiken ger oss en gemensam riktning

Den nationella folkhälsopolitiken tar sin utgångspunkt i målet ”att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation”. Målet följs av åtta målområden med fokusområden som synliggör var arbete behöver göras för att nå målet till 2048 (en generation). Folkhälsopolitiken sätter ramar och fungerar vägledande för såväl det statliga som det regionala och kommunala folkhälsoarbetet.

Ett strategiskt och kunskapsbaserat folkhälsoarbete ökar måluppfyllelsen

För att nå det nationella folkhälsopolitiska målet krävs insatser på alla nivåer och av aktörer inom olika sektorer som kan kopplas till de miljöer och villkor som finns där vi föds, växer upp, leker, lär, arbetar, har vår fritid och åldras.

För att folkhälsoarbetet ska bli effektivt behöver vissa förutsättningar finnas. Det kan handla om att organisationen har tydliga mål, att arbetet resurssätts och att kompetens och tid finns för att prioritera, leda, samordna och följa upp arbetet.

På vår webbplats hittar du information om

- vad som styr folkhälsopolitiken
- hur folkhälsopolitiken samordnas
- stödmaterial om folkhälsopolitiken
- vad folkhälsa, jämlik hälsa och folkhälsoarbete är
- vem som gör vad inom folkhälsoområdet
- hur du kan planera, implementera och driva utvecklingsarbete inom området folkhälsa.

[Om folkhälsa och folkhälsoarbete \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Uppföljning av folkhälsan är ett viktigt stöd

För att driva folkhälsoarbetet framåt och veta vad det ger för resultat, är uppföljning ett viktigt stöd. Därför har vi tagit fram ett antal kärnindikatorer som representerar folkhälsopolitikens åtta målområden samt hälsotillståndet i befolkningen. Utifrån detta sammanställer vi regelbundet kunskap om hur folkhälsan i Sverige utvecklas.

På vår webbplats hittar du bland annat

- folkhälsostatistik på läns- och kommunnivå
- information om kärnindikatorerna
- årsrapporter.

[Folkhälsan i Sverige \(folkhalsomyndigheten.se\)](https://www.folkhalsomyndigheten.se)

Folkhälsomyndigheten

Solna Nobels väg 18, 171 82 Solna. **Östersund** Campusvägen 20. Box 505, 831 26 Östersund.

www.folkhalsomyndigheten.se